

Evolusjonslæren trenger dermed ikke å forutsette noen form for teleologi for å forklare utviklingen av artene, enten den skulle være knyttet til en slags formålsrettethet eller iboende hensikt i naturen i seg selv, eller til en Guds vilje med skaperverket. På Darwins tid var det kontroversielt å forsvare en slik oppfatning av arter som noe som ble til fra et uorganisk opphav gjennom en blind, i betydningen ikke-styrt, evolusjonsprosess, der arter oppstår, går til grunne eller forvandler seg til andre arter. I dag er det en del av barnelærdommen for de fleste av oss.

Er mennesket og menneskets mentale evner også et produkt av evolusjon?

I *The Descent of Man* utvider Darwin evolusjonslæren til også å gjelde mennesket, nå biologisk klassifisert som *homo sapiens* (i ordenen primater og klassen pattedyr). Går vi langt nok tilbake i tid, tenkte han seg at alle arter har utviklet seg fra en enkelt urform. Dette betyr at også mennesket må betraktes som et fysisk vesen fullt og helt, altså en art som har blitt til i en naturlig evolusjonsprosess. Forskjellen mellom mennesker og dyr er i evolusjonslærens perspektiv en gradforskjell, heller enn en radikal forskjell. Descartes' forsøk på å unndra mennesket fra naturen ved å tillegge det en tenkende (ikke-materiell) substans avvises dermed implisitt. Mennesket er én art blant mange arter, og er blitt til gjennom det naturlige utvalg. Senere forskning innenfor arvelighetslære (Gregor Mendel (1822–1884), Ernst Haeckel (1834–1919) og andre) og molekylærbiologi med oppdagelsen av DNA-et og dets struktur som rommet arvekoden (i 1953, av Francis Crick (1916–2004) og James

Watson (1928–)) befester dette. Natursynet må fra nå av inkludere mennesket som en helhet.

I tråd med at det for Darwin ikke lenger er en radikal forskjell mellom mennesker og andre dyr, argumenterer han i *The Descent of Man* for at intellektuelle evner og ferdigheter også utvikles gjennom det naturlige utvalget. De mentale evnene til mennesker og andre dyr er ikke forskjellige av slag, men kun i grad, hevder han (Darwin, 1871, s. 66). Den amerikanske psykologen og pedagogen Marion Harrington Carter (1865–1937) vektlegger dette allerede i artikkelen «Darwin's Idea of Mental Development» fra 1898 (Carter, 1898), der hun gjennom en tekstnær lesning av *The Descent of Man*, samt *The Expression of the Emotions in Man and Animals* (1872), tolker Darwin dit hen at han mener at mental utvikling starter allerede på det mest enkle nivået av liv, de encellede organismene. Vi deler dermed en lang evolusjonær historie med andre arter også når det gjelder den mentale siden ved oss. Carter siterer Darwin: «Few persons any longer dispute that animals possess some power of reasoning. Animals may constantly be seen to pause, deliberate and resolve » (Darwin, 1871, s. 46). Her er det helt klart at Darwin mener at også dyr har et mentalt liv.